

Protokoll Menneskerettighetsutvalget (MRU) 27.05.26

Tilstede: Petter Wille, Hans Morten Haugen, Anne Skjelmerud, Vibeke Blaker Strand, Anne May Agerup, Kjetil Fretheim, Lisa Winther (digitalt), Johan Hindahl, Wenche Fladen Nervold (ref).

Forfall: Marius Storvik

Fra sekretariatet: Berit Hagen Agøy. Emil Alexander Tan Engeset og Audun Westad på sak 13/26.

07/26 Godkjenning av møteinnkalling

Godkjent

08/26 Godkjenning av referat 19.03.26

Godkjent

09/26 «Et tema jeg er opptatt av»

- Stortingets behandling av livssynsbaserte skoler. (Hans Morten)
- Folkerett og rettsstat som teologisk anliggende. (Petter)
- Kirkens forhold til generativ KI og overvåkning. (Anne)
- Tidligere MRU-sekretær K. S. Karantonis skriver nå Ph.d.-prosjekt om hvordan barn som står i fare for eller har vært utsatt for skadelige utenlandsopphold, kan beskyttes og følges opp. (Vibeke)
- Romanifolket og faren for generalisering. (Anne-May)
- Naturens rettigheter i et skapelsesteologisk perspektiv. Arbeider med nye undervisningsmodul (Kjetil)

10/26 Tros- og livssynsfrihet

Øystein Lyngroth, spesialrepresentant for tros- og livssynsfrihet i UD, orienterte om UDs arbeid på feltet. Han beskrev en alvorlig global utvikling, med økte begrensninger på tros- og livssynsfriheten.

Sentrale utviklingstrekk

Det ble særlig vist til økt statlig kontroll, vold og diskriminering av religiøse og ikke-religiøse minoriteter samt økende polarisering, antisemittisme og muslimfiendtlighet.

UDs arbeid

- Spesialrepresentantfunksjonen omfatter tros- og livssynsfrihet og arbeid mot religiøs intoleranse, antisemittisme og muslimfiendtlighet.
- UD arbeider multilateralt, bilateralt og gjennom allianser, ambassader og sivilsamfunnsaktører.
- Arbeidet omfatter også støtte og beskyttelse til utsatte personer og minoriteter.

Tros- og livssynsfrihet ble framhevet som en del av arbeidet for demokrati, tillit og vern av minoriteter.

Fra samtalen

- Det ble drøftet hvordan UD kan følge opp feltet gjennom styringen av Norad og integrere det i andre tematiske områder.
- Utvalget understreket behovet for økt religionskompetanse og for å involvere religiøse aktører i utviklings-, helse- og likestillingsarbeid.
- Det ble vist til lokale indikatorer som verktøy for å måle endring og læring.

11/26 Den norske kirkes arbeid knyttet til taterne

Berit Hagen Agøy, seniorrådgiver tros- og livssynsdialog, orienterte om Kirkerådets samarbeid med Taternes Lansforening (TL)

- TL arbeider med et opprop med krav om en stortingsoppnevnt sannhets- og forsoningskommisjon for romanifolket/taterne og sonderinger om det er aktuelt å stevne staten for folkemord på denne folkegruppen. (Ref. sakspapir til møtet). Kirkerådet har avslått forespørselen fra TL om å undertegne oppropet og vil finne andre måter å støtte anliggende på.
- Det nasjonale kompetansesenteret som skal opprettes i forlengelsen av Stortingets behandling av rapporten fra Sannhets- og forsoningskommisjonen, legger opp til å kun handle om samer, kvener og skogfinner. Det ville være relevant at dette senteret også inkluderte arbeid knyttet til fornorskningen av romanifolket/taterne.
- VID er i gang med et forskningsprosjekt knyttet til romanifolket/taterne.

Samtale der MRU-medlemmene delte egne erfaringer og refleksjoner fra samarbeid med taterne og om forsoningsprosesser mer generelt.

MRU bekreftet også betydningen av at Den norske kirke har kontakt med taterne/TL.

12/26 Den norske kirkes arbeid med sannhet og forsoning

Berit Hagen Agøy (seniorrådgiver tros- og livssynsdialog) orienterte om følgende aktuelle saker:

1) Kirkemøtet i mars vedtok nye formulering i Kirkeordningen:

Ny § 36 b skal lyde: § 36 b. Samisk kirkeliv Samisk kirkeliv er en integrert og likeverdig del av Den norske kirke. Kirkelige organer skal legge til rette for at samisk språk og kultur, selvbestemmelse og medvirkning i kirkedemokratiet sikres og utvikles i kirken.

§ 42 tredje ledd oppheves. Nåværende fjerde ledd blir tredje ledd. Ny § 42 a skal lyde:

§42 a. Språk Bokmål og nynorsk er likeverdige skriftspråk i kirkelige organer. For kirkelige organer som opptrer på vegne av rettssubjektet Den norske kirke, anvendes språklovas regler om statsorgan bare for den administrative delen av virksomheten. Samiske språk og norsk er likeverdige språk. Kirkelige organer skal legge til rette for at enhver som ber om det skal få individuelle kirkelige tjenester på samisk i Den norske kirkes menigheter i språkutviklingskommuner og språkvitaliseringskommuner.

Endringene trer i kraft straks.

For MRUs arbeid er begrepene «selvbestemmelse og medvirkning» interessante, og utvalget bør følge med hvordan dette blir forstått og praktisert.

- 2) Kirkemøtet i mars vedtok å opprette en katedralmenighet i pite – og lulesamisk språkområde, og Kirkerådet sender nå ut forslag til regelverk på høring.
- 3) Det er oppnevnt et midlertidig nasjonalt utvalg for kvensk/norskfinsk kirkeliv som bl.a. skal komme med forslag til hvordan et permanent organ kan etableres.
- 4) Hamar bispedømme og Kirkerådet samarbeide om et prosjekt knyttet til skogfinsk kirkeliv, og det blir en nasjonal markering i Grue Finnskog på Skogfinnenes dag 21. juni på med gudstjeneste og kulturarrangement i samarbeid med Skogfinsk museum.

13/26 Jehovas vitner-dom i Høyesterett

Vibeke Blaker Strand ga en innføring i dommen, hva den handler om, hvordan den er relevant for Den norske kirke, og hva som kan være veier videre. MRU-medlemmene har fått tilsendt presentasjonen.